

UDK 796.332.012.1

Omer Špirtović,**Danilo Aćimović,** *Državni univerzitet u Novom Pazaru, departman za biomedicinske nauke, studijski program sport i fizičko vaspitanje.***Aleksandar Jaksimović,** *Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Univerziteta u Nišu.*

RAZLIKE U NIVOU SITUACIONO-MOTORIČKIH SPOSOBNOSTI FUDBALERA RAZLIČITOG RANGA TAKMIČENJA

1.UVOD

Situaciono motoričke sposobnosti su u tesnoj vezi sa konkretnom situacijom u fudbalu, jer se samo njihovim integrativnim razvojem može doći do povoljnog rezultata, odnosno pobeđe. Fudbal je kolektivna sportska igra koju karakterišu polistrukturalna kretanja. U samoj igri, za savladavanje protivnika neophodna je savršena tehnika i saradnja svih igrača. Zbog brzine kojom se igra odvija, složenosti kretanja u njoj, uslova u kojima se odvija i aktivnog ometanja protivnika, u nastojenjima da se postigne povoljan sportski rezultat neophodno je da igrači poseduju visoki nivo motoričkih sposobnosti, visoki nivo intelektualnih sposobnosti i povoljnu strukturu crta ličnosti. U ovom radu cilj istraživanja bio je utvrđivanje diskriminatorskih sposobnosti prema modalitetima ranga kojima pripadaju testirani fudbaleri (druga i treća liga takmičenja).

2.MATERIJAL I METODE

Uzorak ispitanika formiran je u skladu sa opredeljenim predmetom istraživanja, postavljenim ciljevima istraživanja i uzorkom varijabli, a uslovljen organizacionim i ekonomskim mogućnostima za sprovođenje istraživanja.

Istraživanje je sprovedeno na uzorku od 170 ispitanika, fudbalera – seniora, starosti od 18-27 godina sa područja Crne Gore, koji ispunjavaju uslove članstva u drugoj i trećoj fudbalskoj ligi, poseduju sportski staž od najmanje dvije godine, redovno treniraju i to najmanje četiri puta nedeljno.

U izbor mernih instrumenata za procenu situaciono-motoričkih sposobnosti upotrebljeni su 16 testova koji su proizašli iz istraživanja situaciono-motoričkih fudbalskih sposobnosti *Gabrijelića, Jerkovića, Elznera i Aubrechta, 1982.godine.*

• snaga udarca nogom u daljinu	SNESND
• snaga udarca nogom u skoku	SNESNS
• udaranje lopte glavom u daljinu	SNESGL
• snaga udarca glavom u skoku	SNESGS
• pravolinijska preciznost nogom-vertikalni cilj	SNDPNV
• elevaciona preciznost nogom-horizontalni cilj 20m	SNPEHN
• pogađanje cilja u vazduhu	SPOCIV
• gađanje glavom – vertikalni cilj	SNPEGV
• elevaciono gađanje glavom – horizontalni cilj	SNPEGH
• horizontalno odbijanje lopte od zida 20 sek	SHKOST
• udarci od zida posle odbijanja lopte od podloge	SNKUUPO

• brzina vođenja lopte (slalom)	SNKSLA
• brzina vođenja lopte po polukrugu	SNBVPO
• brzina vođenja lopte pod pravim uglom	SMBVPP
• brzina vođenja lopte na 20 m sa startom iz mesta	SNBV20
• žongliranje lopte nogom	SNKZON

Prilikom obrade podataka bila je primijenjena kanonička diskriminativna analiza.

3.REZULTATI SA DISKUSIJOM

Rezultati kanoničke diskriminativne analize fudbalera u situaciono-motoričkim varijablama koji pripadaju različitim rangovima takmičenja, a za koje smo unapred mogli pretpostaviti da imaju različit stepen razvijenosti motoričkih sposobnosti, značajni su na nivou od .00. Prema tome, može se govoriti o dve kvantitativno i kvalitativno različite grupe ispitanika.

Transformacijom i kondenzacijom varijabli u situaciono-motoričkom prostoru izolovana je jedna diskriminativna varijabla koja maksimalno separira grupe fudbalera. Razlike između grupa fudbalera nastale su pod uticajem različitih trenažnih procesa koji je uslovljen različitim rangovima takmičenja i različitim sistematskim uticajem odigranih utakmica.

U tabeli 1 prikazana je struktura diskriminativne funkcije situaciono-motoričkih varijabli koja pokazuje doprinos svake varijable u generalnoj udaljenosti centroida grupa. Na vrhu tabele sa značajnim diskriminativnim vrednostima nalaze se testovi udarac lopte o zid (SNKUPO), horizontalno odbijanje lopte 20s (SHKOST), žongliranje lopte nogom (SNKZON), snage udarca glavom u daljinu (SNESGL), brzina vođenje lopte po polukrugu (SNBVPO), snage udarca glavom u skoku (SNESGS), pogađanje cilja u vazduhu (SPOCIV), brzo vođenje lopte na 20m (SNBV20). Sve ovo nam govori da testovi kojima smo procenjivali situaciono-motoričke sposobnosti generalno dovode do značajne udaljenosti centroida. Značajnost centroida testirana je kroz značajnost diskriminativne funkcije.

Diskriminativna analiza specifične motorike fudbalera druge i treće lige

Tabela 1

Funkcija	Svojestvena v.	% Varijanse	% Kumulativna	Kan R	Wilks' Lambda	Chi-skor	df	Sig.
1	2,48	100,0	100,0	,84	,28	187,25	16	,000

**Struktura specifične
motorike varijabli fudbalera**

	FUNKC 1
SNKUUPO	,49
SHKOST	,47
SNKZON	,45
SNESGL	,44
SNBVPO	-,43
SNESGS	,39
SPOCIV	,35
SNBV20	-,33
SNPEGV	,24
SNKSLA	-,24
SNPEHN	,23
SMBVPP	-,23
SNESNS	,15
SNDPNV	,06
SNESND	,01
SNPEGH	,01

Centroidi grupa

	CEN
RBGR	CEN
II liga	1,56
III liga	-1,56

4.ZAKLJUČAK

Na osnovu predznaka centroida može da se zaključi sledeće: fudbaleri druge lige generalno imaju bolje razvijene situaciono-motoričke sposobnosti od fudbalera treće lige. Naročito su izražene situaciono-motoričke sposobnosti manipulacije sa loptom (brzo odbijanje lopte nogom od zida, žongliranje loptom, brzo vođenje lopte u polukrugu, brzo pravolinijsko vođenje lopte) i snaga udarca lopte glavom u daljinu i u skoku.

Snaga udarca nogom u daljinu i u skoku nije diskriminativna što se i hipotetski moglo očekivati zato što se struktura treninga fudbalera i jednog i drugog ranga u najvećem obimu zasniva na takvim kretnim strukturama.

5.LITERATURA

1. **Bjelica, D.** (2006). *Sportski trening*, Podgorica: Crnogorska sportska akademija.
2. **Bjelica, D.**(2008).*Glavne komponente tačnosti udarca nogom po lopti u fudbalskom sportu*, Naučna studija, Podgorica: Crnogorska sportska akademija.
3. **Hadžić,R.** (2000). *Kanoničke relacije morfoloških karakteristika i rezultata u situacionim testovima fudbalera*. Magistarski rad. Beograd: FFV.
4. **Joksimović, S.** (1981). *Antropološke karakteristike fudbalera s obzirom na rang takmičarske aktivnosti i ponašanje tih karakteristika u jednom takmičarskom periodu*. Doktorska disertacija. Niš: Fiziološki fakultet.
5. **Malacko, J. i Popović, D.** (2001). *Metodologija kineziološko antropoloških istraživanja* , 3. dopunsko izdanje. Priština: Fakultet fizičke kulture.
6. **Popović, D.**(1990).*Metodologija istraživanja u fizičkoj kulturi*, drugo dopunsko izdanje, Univerzitet u Nišu:Filozofski fakultet.
7. **Špirtović R.** (1989). *Relacije između morfoloških, specifično-motoričkih, kognitivnih i konativnih dimenzija i uspeha u fudbalskoj igri*. Doktorska disertacija. Novi Sad: Fakultet za fizičku kulturu.
8. **Špirtović, O.** (2010).*Struktura morfoloških, motoričkih, specifično-motoričkih varijabli i njihov uticaj na uspešnost u fudbalskoj igri*. Doktorska disertacija. Leposavić: Fakultet za sport i fizičko vaspitanje.

DIFFERENCES IN THE LEVEL OF SITUATIONAL –MOTOR ABILITIES OF FOOTBALL PLAYERS OF DIFFERENT LEVEL COMPETITIONS

The study was conducted on 170 subjects, football players - senior citizens, aged 18-27 years from the territory of Montenegro.Utilizes a system of 16 variables, situational-motor abilities.

Our aim was to determine the discriminatory ability of their rank according to the modalities of which belong to the players tested (second and third league competitions).

Results of canonical discriminant analysis of the players in situational-motor variables that belong to different ranks of the competitions, significant at the .00 level. Therefore, we can speak of two quantitatively and qualitatively different groups of patients.

Key words: *Situational-motor skills, players - seniors.*